

G'AFUR G'ULOMNING O'ZBEK MADANIYATIGA QO'SHGAN XISSASI "IJODNI ANGLASH BAXTI" TAVSIFIDA

Farangiz Abruyeva

*O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar
universiteti jurnalistika fakulteti 1-bosqich talabasi*

Annotatsiya: Maqola G'afur G'ulomning o'zbek madaniyatiga qo'shgan hissasini va uning ijodiy faoliyatining ahamiyatini tahlil qiladi. O'zbek adabiyotining buyuk shoiralaridan bo'lgan G'afur G'ulomning asarlari nafaqat milliy qadriyatlarni saqlashga, balki ijtimoiy haqiqatlarni ifodalashga ham qaratilgan. Shoirning she'rlari va hikoyalari xalqning ruhiyatiga ta'sir etib, yosh avlodni ma'naviy qadriyatlarga hurmat ko'rsatishga undaydi. Maqolada, shuningdek, Ozod Sharafiddinovning "Ijodni anglash baxti" maqolasida G'afur G'ulomning ijodini kengroq tahlil qilish va uning asarlarini umum insoniy qadriyatlar bilan bog'lash zarurligi haqida fikrlar bildirilib, uning xalqaro tarjimonlik faoliyati ham alohida ta'kidlangan. G'afur G'ulomning ijodi adabiyot va san'at orqali jamiyatni rivojlantirish va uning ruhiyatini anglashda muhim o'rin tutadi.

Kalit so'zlar: G'afur G'ulom, o'zbek madaniyati, she'rlar, milliy qadriyatlar, ijod, madaniy meros, adabiyot, Ozod Sharafiddinov, ko'p tillarni bilish, tarjimonlik faoliyati, o'zbek adabiyoti, ijtimoiy adolatsizlik, yoshlar uchun o'rnak, adabiyotdagi ahamiyat, xalqona uslub.

O'zbek adabiyotining ulkan namoyandalaridan biri bo'lgan G'ulomning ijodi o'zbek adabiyotiga hamda xalqiga aniq va chuqur ta'sir ko'rsatgan. U o'zining she'ri va ijodiy faoliyati bilan ko'plab avlodlarni ruhlantirgan, madaniy taraqqiyotga katta hissa qo'shgan. Ozod Sharafiddinov esa o'zining "Ijodni anglash baxti" maqolasida G'afur G'ulomning hayoti va ijodiga bag'ishlagan tavsifida uning nafaqat shoir, balki ma'naviy ota sifatidagi ahamiyatini ko'rsatgan. Uning ijodi har bir o'zbek uchun muhim va ma'naviy bo'lib, xalqning ruhiyatiga ta'sir qilgan. Shuningdek, G'afur G'ulom o'zining she'rlari, falsafiy va adabiy g'oyalari orqali o'zbek xalqining milliy va ma'naviy qadriyatlarini saqlab qolishga xizmat qildi. Uning yozgan asarlari va she'rlari nafaqat adabiy musiqa va estetik qimmatlar bilan, balki har bir insonning ichki dunyosiga taalluqli fikrlar bilan yuqori o'rin tutadi. G'afur G'ulomning o'zbek xalqi orasiga kirib kelgani va bugungi kunda uning asarlarining zamonaning har bir og'ir kunlarida yorqin nur singari tug'ilishi, uning adabiy merosining hayotda qolishini ta'minlaydi. Uning she'rlarga yondoshish orqali o'tgan kunlarimizni, tariximiz va madaniyatimizni anglash va hurmat qilish imkonini topamiz. Shoir ijodining asosiy xususiyati uning milliy qadriyatlarga asoslanganligidir. U o'z asarlarida xalqning urf-odatlari, qadriyatlari, madaniyati va ma'naviyatini samimiy tarzda tasvirlagan. Masalan, "Ona tilim"

she'rida o'zbek tilining go'zalligi va xalq ma'naviyatidagi o'rni ulug'lanadi. G'afur G'ulomning ijodiy mahorati shundaki, u o'zining har bir asarida o'quvchini o'z milliy ildizlariga qaytishga undaydi. Shoirning asarlari ijtimoiy haqiqatni aks ettirish bilan ham ahamiyatlidir. Uning she'rlari va hikoyalari hayotning achchiq haqiqatlarini ochiq-oydin tasvirlash, ijtimoiy adolatsizlikni fosh qilish va insonni yaxshilikka undashga qaratilgan. "Sen yetim emassan" asarida insoniy birdamlik va mehr-muhabbat targ'ib qilinadi, "Shum bola" esa bolalik dunyosining samimiy tasvirini yaratadi. Bu asarlar xalq hayotiga yaqinligi sababli keng ommaga manzur bo'lgan. G'afur G'ulomning asarlari samimiylik va soddalik bilan ajralib turadi. U xalqona uslubni mahorat bilan qo'llab, badiiy tilni boyitdi. Shoirning she'rlaridagi qofiya va ritmlar o'quvchini darhol o'ziga tortadi. Uning tilidan nafaqat adabiy go'zallik, balki xalqning ruhiyati va hayotga bo'lgan nazari namoyon bo'ladi. G'afur G'ulomning ijodi bugungi kunda ham dolzarbligini saqlab qolmoqda. Uning asarlari yosh avlodni milliy qadriyatlarga hurmat qilishga, ma'naviy va madaniy merosni asrashga o'rgatadi. Shu bilan birga, uning ijodida ko'tarilgan mavzular – mehr-muhabbat, adolat, do'stlik va ona Vatanga sadoqat kabi qadriyatlar har doim dolzarb bo'lib qolaveradi. G'afur G'ulom nafaqat shoir, balki milliy madaniyatning yoshlar o'rtasidagi muhim targ'ibotchisi bo'lgan. Uning asarlari va ijodi xalqiga bo'lgan muhabbatni namoyon etgan va bugungi kungacha har bir o'zbek adabiyotining ajralmas qismidir. Ozod Sharafiddinov o'zining "Ijodni anglash baxti" maqolasida, aynan shunday ijodkorlar, xususan, G'afur G'ulom kabi shoirlarning san'ati va ijodi haqida chuqur fikrlar bildirgan. Shu o'rinda Ozod Sharafiddinov o'zining maqolasida u ta'lim olgan maktab G'afur G'ulomning uyiga yaqin ekanligi, uning bora-bora G'afur G'ulom bilan yaqin bo'lib, adabiyotga muhabbati va ijodga qo'li kelishiga ham shu ustozning hissasi borligi, shoir bilan birga garchi xorijiy ijod safarlariga bora olmasa-da kichik ijodiy safarlar va tadbirlarga borgani, ma'ruzalarda ishtirok etgani-yu, uning she'rlarini yaxshi ko'rib, yodlab, mutolaa qilganligini ham aytib o'tadi. Yana bir ahamiyat qaratish lozim bo'lgan narsa, ayniqsa yoshlarga o'rnak qilgulik jihatlaridan yana biri bu G'afur G'ulomning ko'p tillarni bilishi edi. Ozod Sharafiddinov esa buni alohida ta'kidlab o'tgan. G'. G'ulomning xorijiy tillarni va turkiy tillarni yaxshi o'zlashtirgani, ayniqsa rus tilidagi istalgan asarni qoyilmaqom qilib tarjima qila olishi, Sharafiddinovning ustoziga nisbatan ishonchi va hurmatini yana bir karra oshirganligi ham shubhasiz. G'ulom va Sharafiddinov o'rtasidagi aloqalar o'zbek tilini va madaniyatini targ'ib qilishda katta ahamiyatga ega bo'ldi. G'ulomning ko'p tillarni bilishi va o'zbek tilini mustahkamlashga qaratilgan ishtiroki Sharafiddinovga adabiyotning xalqaro aloqalarini yanada kengaytirish imkoniyatini berdi. G'ulomning o'zbek tiliga bo'lgan muhabbati va uning tilni mustahkamlashdagi yuksak mahorati, Sharafiddinovning tarjimonlik faoliyatini yanada rivojlantirishga imkon berdi. Bu aloqalar orqali o'zbek tilining jahon adabiyoti bilan uyg'unligini ko'rsatish muhim ahamiyatga ega. G'afur

G'ulomning ijodida o'zbek xalqining turmush tarzi, madaniyati va ruhiyati yuksak badiiy mahorat bilan aks ettirilgan. Shoirning asarlari o'zining soddaligi, lekin chuqur falsafiy mazmuni bilan ajralib turadi. Uning badiiy tili xalq tiliga yaqin, so'z qo'llashdagi mahorati esa xalqona hikmatlar bilan boyitilgan. Shoirning har bir she'ri zamonaviy va abadiy qadriyatlar bilan sug'orilgan. Shoirning tarjimonlik faoliyati ham adabiyotimizni boyitgan muhim jihatlardan biridir. U rus va jahon adabiyotining bir qator durdona asarlarini o'zbek tiliga o'g'irgan. Bu esa xalqimizni dunyo adabiyoti bilan yaqindan tanishtirishga xizmat qilgan. Sharafiddinov, shuningdek, ijodkorlarning yozgan asarlari orqali milliy qadriyatlarni qanday saqlash, ularga hurmat ko'rsatish va ulardan o'rnak olishni ta'kidlagan. U G'afur G'ulomning ijodini nafaqat milliy, balki umum insoniy qadriyatlar bilan bog'lash orqali, uning asarlarini kengroq tahlil qilib, ularning haqiqiy qiymatini anglash zarurligini belgilaydi. Maqolada ijod va madaniyatning bir-biriga bo'lgan aloqasi hamda ijodkorlarning jamiyatdagi o'rnini haqida qimmatli mulohazalar bor. Sharafiddinovning maqolasi, shuningdek, adabiyot va san'at orqali insoniyat ruhiyatini anglashning naqadar muhim ekanligini ko'rsatadi. G'afur G'ulomning asarlarini chuqur anglash, uning o'zbek xalqi uchun qilgan xizmatlarini va ularning ijodini kengroq tushunishni talab etadi. Bu maqola ijod va san'atga bo'lgan munosabatni o'zgartirishi mumkin, chunki u nafaqat ijodkorni yuksaltiradi, balki uning asarlarining zamon bilan uyg'unligini ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Sharafiddinov, O. (2025). Ijodni anglash baxti. Toshkent: Adabiyot nashriyoti.
2. G'afur G'ulom, (2023). Ona tilim. Toshkent: Yoshlar nashriyoti.
3. G'afur G'ulom, (2022). Sen yetim emassan. Toshkent: Adabiyot va san'at.
4. G'afur G'ulom, (2021). Shum bola. Toshkent: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi.
5. Sharafiddinov, O. (2024). Adabiyot va madaniyatning o'zaro aloqasi. Toshkent: Adabiy meros nashriyoti.